

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS TARYBOS SPRENDIMŲ KEIČIANT SUTARTĮ SU UAB „LITESKO“ DĖL ALYTAUS MIESTO ŠILUMOS ŪKIO MODERNIZAVIMO IR RENOVAVIMO ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 4 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS

2015 m. rugsėjo 9 d. Nr. 2S-12/2015

Vilnius

(1) Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba 2015 m. rugsėjo 9 d. posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl Alytaus miesto savivaldybės (toliau – Savivaldybė) tarybos sprendimų keičiant sutartį su UAB „Litesko“ (toliau – taip pat ir Bendrovė) dėl Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė:

(2) Tyrimas pradėtas Konkurencijos tarybos 2014 m. kovo 4 d. nutarimu Nr. 1S-35/2014¹ Konkurencijos tarybos iniciatyva, atsižvelgus į informaciją, gautą iš Partijos Tvarka ir teisingumas Alytaus miesto skyriaus apie tai, kad Savivaldybė, be konkurencingos procedūros savo sprendimais pakeitusi susitarimus su UAB „Litesko“, galėjo privilegijuoti šį ūkio subjektą ir diskriminuoti kitus ūkio subjektus, tokiu būdu pažeisdama Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus².

(3) Tyrimo metu buvo vertinama, ar šie Savivaldybės tarybos sprendimai nepažeidė Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimų:

- (a) Savivaldybės tarybos 2005 m. gegužės 19 d. sprendimas Nr. T-93 „Dėl Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo sutarties Nr. 01-08-02-013 ir Turto nuomos sutarties Nr. 01-08-02-014 papildymų ir pakeitimų“³ (toliau – 2005 m. Sprendimas), kuriuo:
 - (i) patvirtintas Savivaldybės ir Bendrovės susitarimas dėl 2001 m. rugpjūčio 2 d. sutarties dėl Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo Nr. 01-08-02-013⁴ (toliau – Modernizavimo sutartis) pratęsimu;
 - (ii) pritarta UAB „Alytaus šilumos tinklai“ ir Bendrovės susitarimui dėl 2001 m. rugpjūčio 2 d. Turto nuomos sutarties Nr. 01-08-02-014⁵ (toliau – Turto nuomos sutartis) pratęsimu;
- (b) Savivaldybės tarybos 2007 m. gruodžio 7 d. sprendimas Nr. T-252 „Dėl Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo sutarties Nr. 01-08-02-013 papildymo ir pakeitimo“⁶ (toliau – 2007 m. Sprendimas), kuriuo patvirtintas

¹ Bylos 1 tomas, 106-108 lapai. Tyrimo terminas pratęstas Konkurencijos tarybos 2014 m. liepos 25 d. nutarimu Nr. 1S-115/2014 (bylos 1 tomas, 109 lapas), 2014 m. spalio 28 d. nutarimu Nr. 1S-170/2014 (bylos 1 tomas, 115 lapas), 2015 m. vasario 3 d. nutarimu Nr. 1S-8/2015 (bylos 1 tomas, 121 lapas) ir 2015 m. balandžio 21 d. nutarimu Nr. 1S-38/2015 (bylos 1 tomas, 122 lapas).

² Partijos Tvarka ir teisingumas Alytaus miesto skyriaus 2014 m. sausio 3 d. raštas (bylos 1 tomas, 1-2 lapai).

³ Bylos 1 tomas, 41-45 lapai.

⁴ Bylos 1 tomas, 11-40 lapai.

⁵ Bylos 2 tomas, 80-86 lapai.

⁶ Bylos 1 tomas, 46-49 lapai.

Savivaldybės ir Bendrovės susitarimas dėl Modernizavimo sutarties papildymo ir pakeitimo.

(4) Tyrimo metu dėl informacijos pateikimo buvo susirašinėjama su Savivaldybe, Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija, Valstybine energetikos inspekcija prie Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos, UAB „Litesko“ bei kitais ūkio subjektais.

(5) Atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjami Savivaldybės tarybos 2005 m. ir 2007 m. Sprendimai yra susiję su šilumos tiekimu Savivaldybėje, toliau šiame nutarime pateikiamos pagrindinės su savivaldybių kompetencija šilumos ūkio srityje susijusios teisės aktų nuostatos.

1. Šilumos ūkio valstybinio reguliavimo pagrindinės nuostatos

(6) Šilumos tiekimo valstybinį valdymą, viešojo administravimo subjektų bei ūkio subjektų teises bei pareigas šilumos ūkyje reglamentuoja Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo nuostatos.

(7) Pagal Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 44 dalies nuostatas šilumos ūkis apibrėžiamas kaip energetikos ūkio sritis, tiesiogiai susijusi su šilumos ir karšto vandens gamyba, perdavimu, tiekimu ir vartojimu.

(8) Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 1 dalis nurodo, kad aprūpinimo šiluma sistema yra organizacinis-techninis ūkio kompleksas, skirtas gaminti ir tiekti šilumą vartotojams⁷, valdomas šilumos tiekėjo ir susidedantis iš šilumos perdavimo tinklo⁸ bei vieno ar daugiau prie tinklo prijungtų šilumos gamintojų.

(9) Šilumos tiekėju yra asmuo, turintis šilumos tiekimo licenciją⁹ ir tiekiantis šilumą vartotojams pagal pirkimo–pardavimo sutartis (Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 39 dalis).

(10) Licencijos šilumos tiekimo veiklai išduodamos neterminuotam laikui tik vienam asmeniui tam tikroje nustatytoje teritorijoje (Šilumos ūkio įstatymo 30 straipsnio 4 dalis). Šios licencijos išduodamos asmenims, atitinkantiems Šilumos ūkio įstatymo 30 straipsnio 5 dalyje nustatytus reikalavimus, tarp kurių – reikalavimas turėti nuosavybės teise ar teisėtai valdyti šilumos gamybos įrenginius ir (ar) šilumos perdavimo tinklus (Šilumos ūkio įstatymo 30 straipsnio 5 dalies 1 punktas).

(11) Šilumos ūkio ar jo dalies valdymo teisės perdavimas gali būti vykdomas nuomos, koncesijos ar kitų valdymo perdavimo sutarčių pagrindu (Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 48 dalis).

(12) Šilumos ūkio įstatymo 37 straipsnis numato šiuos reikalavimus šilumos ūkio ar jo dalies valdymą perėmusiam subjektui:

- (a) vykdyti pirkimus pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymą;
- (b) užtikrinti, kad pasibaigus valdymo perdavimo laikotarpiui turto, kurio valdymas buvo perduotas, vertė nebūtų mažesnė negu valdymo perdavimo sutarties sudarymo metu;
- (c) pasibaigus valdymo perdavimo laikotarpiui, draudžiama kartu su grąžinamu turto valdymu perduoti neįvykdytus finansinius įsipareigojimus ar kitas neįvykdytas prievolės, susijusias su grąžinamu turto valdymu;
- (d) valdymo perdavimo sutartyje turi būti nurodytas valdymą perėmusio subjekto investicijų į turtą, kurio valdymas buvo perduotas, dydis per valdymo laikotarpį.

(13) Kitų reikalavimų dėl to, kokia tvarka ir kokiomis sąlygomis šilumos ūkio ar jo dalies valdymas turėtų būti perduodamas kitam subjektui (pavyzdžiui, šilumos tiekėjui ar juo siekiančiam tapti asmeniui) Šilumos ūkio įstatymas nenumato.

⁷ Juridinis ar fizinis asmuo, kurio naudojami šildymo prietaisai nustatyta tvarka prijungti prie šilumos perdavimo tinklų ar pastatų šildymo ir karšto vandens sistemų (Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 45 dalis).

⁸ Sujungtų vamzdinių ir įrenginių sistema, skirta pristatyti šilumnešiu šilumą iš gamintojo vartotojams (Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 36 dalis).

⁹ Licencijas šilumos tiekėjui, tiekiančiam ne mažiau kaip 10 GWh šilumos per metus, atsižvelgdama į savivaldybės institucijos rekomendacijas, išduoda Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija; licencijas mažiau šilumos tiekiančiam tiekėjui išduoda savivaldybės institucija (Šilumos ūkio įstatymo 30 straipsnio 2 dalis).

(14) Papildomai pažymėtina, kad Modernizavimo sutarties sudarymo metu galiojusių ir šilumos ūkiui taikytų įstatymų¹⁰ nuostatos šilumos ūkio valdymo perdavimo atžvilgiu numatė tik reikalavimą savivaldybėms viešai rengti ir skelbti spaudoje sutarčių projektus dėl šilumos ūkio valdymo perdavimo trečiajai šaliai (privatizavimo, nuomos, koncesinių sutarčių ar kitu būdu)¹¹, ir bendrą draudimą perduoti energetikos įmones užsienio valstybių juridiniams ar fiziniams asmenims, jeigu tai gali pakenkti Lietuvos Respublikos interesams arba didina jos priklausomybę nuo užsienio valstybių energetikos monopolio¹².

(15) Šilumos tiekėjo tiekiamą šilumą vartotojai gali įsigyti ne tik pastatų šildymui, bet taip pat ir karštam vandeniui ruošti (geriamąjį vandenį karštam vandeniui ruošti pirkdami iš geriamojo vandens tiekėjo); Šilumos ūkio įstatymas taip pat numato vartotojams galimybę pirkti centralizuotai paruoštą karštą vandenį iš karšto vandens tiekėjo arba individualiai ruošti karštą vandenį jo vartojimo vietoje, naudojant kitus energijos šaltinius (dujas, elektrą, kietąjį kūrą) geriamajam vandeniui pašildyti iki higienos normomis nustatytos temperatūros (Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 2 dalis).

(16) Pagal Šilumos ūkio įstatymo 8 straipsnio 1 dalį, savivaldybės tvarko šilumos ūkį pagal savivaldybių tarybų patvirtintus šilumos ūkio specialiuosius planus. Specialiaisiais šilumos ūkio planais atitinkamoje savivaldybės teritorijoje yra įgyvendinama Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija ir Nacionalinėje šilumos ūkio plėtros programoje nustatyti sprendiniai ir priemonės.

(17) Savivaldybių kompetenciją organizuoti šilumos tiekimą nustato Šilumos ūkio įstatymo 9 straipsnis ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 30 punktas.

(18) Šilumos ir karšto vandens kainos yra reguliuojamos. Šilumos kainų dedamąsias kiekvienam šilumos tiekėjui nustato savivaldybių tarybos, vadovaudamosi Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) patvirtinta Šilumos kainų nustatymo metodika ir (arba) Komisijos nustatytomis šilumos bazinėmis kainomis¹³; savivaldybių tarybų nustatytos šilumos kainos dedamosios galioja ne ilgiau kaip 12 mėnesių nuo jų įsigaliojimo dienos (Šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnio 7 dalis). Karšto vandens kainų dedamąsias nustato Komisija¹⁴ arba savivaldybių tarybos (Šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnio 11 dalis).

2. Savivaldybės tarybos sprendimai, susiję su Alytaus miesto šilumos ūkio organizavimu

2.1. Savivaldybės rengtas 2000 m. konkursas ir jo pagrindu pasirašyta 2001 m. sutartis

(19) Konkurencijos taryba nustatė, kad Alytaus miesto valdyba 2000 m. spalio 11 d. sprendimu Nr. 565 „Dėl Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo konkurso

¹⁰ Modernizavimo sutartis tarp Bendrovės ir Savivaldybės tarybos buvo sudaryta 2001 m. rugpjūčio 2 d., o Šilumos ūkio įstatymas įsigaliojo 2003 m. liepos 1 d. (2003 m. gegužės 20 d. Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymas Nr. IX-1565).

¹¹ Lietuvos Respublikos specialios paskirties akcinės bendrovės „Lietuvos energija“ reorganizavimo bei šilumos ūkio ir jo valdymo perdavimo savivaldybėms įstatymo 5 straipsnio 2 dalis (2000 m. gegužės 18 d. Lietuvos Respublikos specialios paskirties akcinės bendrovės „Lietuvos energija“ reorganizavimo bei šilumos ūkio ir jo valdymo perdavimo savivaldybėms įstatymo 5 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymo Nr. VIII-1691 redakcija).

¹² Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 13 straipsnio 4 pastraipa (1998 m. kovo 26 d. Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. VIII-681 redakcija).

¹³ Šilumos bazinė kaina – ilgalaikė, vienanarė arba dvinarė šilumos kaina, sudaryta iš pastoviosios ir kintamosios šilumos bazinės kainos dedamųjų, apskaičiuotų pagal Komisijos patvirtintą Šilumos kainų nustatymo metodiką, parengtą pagal Komisijos parengtus ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintus Šilumos kainų nustatymo metodikos principus, nustatyta ne trumpesniai kaip 3 metų ir ne ilgesniai kaip 5 metų laikotarpiui (Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 29 dalis).

¹⁴ Jei karšto vandens tiekėjas yra ir šilumos tiekėjas, realizuojantis ne mažiau kaip 10 GWh šilumos per metus, arba tiekia karštą vandenį šio šilumos tiekėjo teritorijoje.

organizavimo¹⁵ patvirtino Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo konkurso taisyklės¹⁶ (toliau – Konkurso taisyklės).

(20) Konkurso taisyklių 1 punkte nurodyta, kad skelbiamo konkurso tikslas – parinkti operatorių, kuris modernizuos ir renovuos Alytaus miesto šilumos ūkį, operatoriui išnuomojant UAB „Alytaus šilumos tinklai“ (ankstesnis pavadinimas – SP AB „Alytaus šilumos tinklai“) priklausantį ilgalaikį turtą, esantį Alytaus mieste.

(21) Konkurso taisyklių 4.1 punktą numatė, kad su konkursą laimėjusiu nuomininku bus sudaryta šilumos ūkio modernizacijos ir renovacijos sutartis 15 metų laikotarpiui.

(22) Pagal Konkurso taisyklių 4.1.1 papunkčio nuostatas konkursą laimėjusiam nuomininkui buvo numatyta prievolė savo lėšomis ir nereikalaujant jokių finansinių garantijų iš UAB „Alytaus šilumos tinklai“ ar šios įmonės akcininkų¹⁷ tiekti garą technologijai bei šiluminę energiją Alytaus miesto vartotojams patalpų šildymui ir karšto vandens ruošimui, modernizuoti ir renovuoti Alytaus miesto šilumos ūkį ir jį eksploatuoti; visi turto pagerinimai bei naujas turtas renovuojant ir modernizuojant Alytaus miesto šilumos ūkį sutarties galiojimo laikotarpiu kuriamas nuomininko lėšomis.

(23) Pagal Konkurso taisyklių 4.1.5 papunkčio nuostatas, pasibaigus sutarties galiojimui, konkursą laimėjęs nuomininkas privalėjo turtą ir naujai sukurtą turtą, naudojamą UAB „Alytaus šilumos tinklai“ veikloje, be jokių suvaržymų, įkeitimo ar su tuo susijusio išiskolinimo, sugrąžinti ir perduoti šiai įmonei.

(24) Konkurso dalyviai turėjo teikti savo pasiūlymus dėl siūlomo turto nuomos mokesčio dydžio ir kitų sutarties sąlygų, taip pat dėl numatomos tiekti šiluminės energijos kainos už 1 kWh (Konkurso taisyklių 7.1.1 papunktis). Dalyviai taip pat turėjo nurodyti numatomas investuoti pinigines lėšas Alytaus miesto šilumos ūkio modernizacijai ir renovacijai (Konkurso taisyklių 7.1.2 papunktis), siūlomus sprendimus ir siūlomą investicinį planą Alytaus miesto šilumos ūkio modernizacijai ir renovacijai (Konkurso taisyklių 7.1.3 papunktis).

(25) Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo konkurso laimėtoja buvo paskelbta Prancūzijos komanditinė akcinė bendrovė „Dalkia“, kuri 2001 m. liepos 11 d. raštu savo teises ir įsipareigojimus dėl konkurso sąlygų vykdymo pavedė UAB „Litesko“¹⁸. 2001 m. rugpjūčio 2 d. Savivaldybės taryba su Bendrove pasirašė Modernizavimo sutartį.

(26) Modernizavimo sutarties 2.1 punktu Bendrovė įsipareigojo šioje sutartyje numatyta tvarka ir sąlygomis investuodama į Alytaus miesto šilumos ūkį atlikti šio ūkio modernizavimą ir renovavimą bei tiekti šio ūkio aptarnaujamiems klientams šiluminę energiją, taip pat vykdyti namų vidaus šildymo bei karšto vandens sistemų eksploataciją. Bendrovė įsipareigojo investuoti į Alytaus šilumos ūkį Modernizavimo sutarties priede Nr. 3 nurodytomis sąlygomis¹⁹ (Modernizavimo sutarties 4.1 punktą), taip pat modernizuoti ir renovuoti šilumos ūkį surasdama ir panaudodama tam reikalingas investicijas (Modernizavimo sutarties 4.2.2 papunktis).

(27) Modernizavimo sutarties 9.1 punkte buvo nustatyta, kad ši sutartis galioja iki 2016 m. birželio 1 d. arba iki ji neteks galios šios sutarties 9.3 punkte nustatyta tvarka²⁰. Modernizavimo sutarties 9.3.1 papunkčiu taip pat buvo numatyta, kad šios sutarties priedas Nr. 1 „Turto nuomos sutartis“ galioja iki galioja Modernizavimo sutartis.

¹⁵ Bylos 1 tomas, 55 lapas.

¹⁶ Bylos 1 tomas, 56-64 lapai.

¹⁷ Konkurso taisyklių 2.3 punkte nurodyti įmonės akcininkai: Alytaus miesto savivaldybė (93,7 %), Alytaus rajono savivaldybė (5,9 %), kiti akcininkai (fiziniai asmenys) (0,4 %).

¹⁸ Modernizavimo sutarties preambulė (bylos 1 tomas, 11 lapas).

¹⁹ Modernizavimo sutarties priedo Nr. 3 „Investicijų planas“ (bylos 1 tomas, 29-32 lapai) 1 punkte buvo numatyta, kad Bendrovė investuos į Alytaus šilumos ūkį 39 000 000 Lt (11 295 181 Eur) bei papildomai investuos į garo turbinos įrengimą nuo 5 000 000 Lt (1 448 100 Eur) iki 7 000 000 Lt (2 027 340 Eur) arba (ir) 15 MW termofikacinės jėgainės įrengimą nuo 30 000 000 Lt (8 688 600 Eur) iki 35 000 000 Lt (10 136 701 Eur).

²⁰ Modernizavimo sutarties 9.3 punkte nustatyti sutarties pasibaigimo pagrindai yra susiję su sutarties galiojimo termino suėjimu (9.3.1 papunktis), sutarties šalių tarpusavio susitarimu (9.3.2 papunktis); vienos iš sutarties šalių padarytu ir neištaisytu sutarties pažeidimu (9.3.3 papunktis).

(28) Savivaldybės taryba Modernizavimo sutarties 3.3.1 papunkčiu įsipareigojo priimti sprendimus ir patvarkymus, kuriais būtų užtikrinta, kad per 40 dienų nuo šios sutarties pasirašymo UAB „Alytaus šilumos tinklai“ pasirašys su Bendrove sutarties šalių (Savivaldybės tarybos ir Bendrovės) patvirtintą Turto nuomos sutartį (Modernizavimo sutarties priedas Nr. 1). UAB „Alytaus šilumos tinklai“ ir Bendrovė 2001 m. rugpjūčio 2 d. pasirašė Turto nuomos sutartį.

(29) Pagal Turto nuomos sutarties 3.1 punktą Alytaus mieste esantis UAB „Alytaus šilumos tinklai“ turtas, naudojamas šiluminės energijos gamybai, tiekimui ir paskirstymui, buvo išnuomotas Bendrovei 15 (penkiolikai) metų nuo turto priėmimo-perdavimo dienos, bet ne trumpiau nei pasibaigs penkioliktasis šildymo sezonas, pradedant skaičiuoti nuo 2001 metų rudens šildymo sezono (jeigu raštu šalys nesusitaria kitaip). Sutarties šalims taip pat buvo numatyta teisė suėjus turto nuomos terminui pratęsti Turto nuomos sutarties galiojimą nuo 5 iki 10 metų terminui arba sudaryti naują ar papildomą sutartį. Tačiau Turto nuomos sutarties 9.3 punkte taip pat buvo nustatyta, kad šios sutarties galiojimas pasibaigia kartu su Modernizavimo sutartimi arba nutraukus Turto nuomos sutartį.

(30) Turto nuomos sutarties 9.4 punkte buvo numatyta, kad UAB „Alytaus šilumos tinklai“ įvykdžius įsipareigojimus, Bendrovės investicijos pagal Turto nuomos sutartį bei Modernizavimo sutartį tampa UAB „Alytaus šilumos tinklai“ nuosavybe pagal atskirą rašytinį susitarimą; Bendrovė be rašytinio UAB „Alytaus šilumos tinklai“ sutikimo neturi teisės Bendrovės padarytų investicijų į turtą, perduotą pagal Turto nuomos sutartį, atskirti nuo to turto.

(31) Bendrovė²¹ dėl Turto nuomos sutartyje įtvirtintos galimybės pratęsti terminą pažymėjo, kad:

„Konkurso taisyklių 7.1.1 punkte buvo nurodyta, kad konkurso dalyviai <...> pateikia konkurso komisijai savo pasiūlymus dėl siūlomo turto nuomos mokesčio dydžio ir kitų sutarties sąlygų. <...> vienintelis dalyvavęs pretendentas (Prancūzijos kompanija „Dalkia“) savo pasiūlyme nurodė, jog sėkmingam šio plano įgyvendinimui siūlomas laikotarpis yra labai trumpas, jei norima išlaikyti vartotojams prieinamas energijos kainas, todėl norima numatyti galimybę, pasibaigus 15 sutarties metų, sutartį pratęsti dar 5 ar 10 metų (tas pakartota net keliose „Dalkia“ pasiūlymo vietose). <...> tiek Savivaldybės įgaliota Konkurso komisija, tiek ir pati Savivaldybė (<...> tvirtindama Modernizavimo sutartį su neatskiriama jos dalimi – Turto nuomos sutartimi) vertino „Dalkia“ pasiūlyme pateiktos pratęsimo sąlygos atitiktį Konkurso taisyklėms bei kitiems teisės aktams, ir, nusprenddama sudaryti Modernizavimo sutartį bei Turto nuomos sutartį <...>, vertino tai kaip atitinkančią Konkurso taisykles“.

(32) Tuo tarpu Savivaldybės nuomone²², iš Konkurso taisyklių bei iš skelbimų apie konkursą potencialūs konkurso dalyviai negalėjo žinoti, jog numatytas sutarties galiojimo terminas (15 metų) galės būti pratęstas.

2.2. 2005 m. Sprendimas ir jo pagrindu pasirašyti susitarimai

(33) Alytaus miesto savivaldybės taryba 2005 m. Sprendimo²³ 1 punktu patvirtino Savivaldybės ir Bendrovės susitarimą dėl Modernizavimo sutarties papildymo ir pakeitimo, o šio sprendimo 3 punktu pritarė UAB „Alytaus šilumos tinklai“ ir Bendrovės susitarimui dėl Turto nuomos sutarties papildymo ir pakeitimo.

(34) Savivaldybė ir Bendrovė 2005 m. birželio 1 d. sudarė susitarimą dėl Modernizavimo sutarties papildymo ir pakeitimo Nr. P004-A/SR-552²⁴ (toliau – 2005 m. Savivaldybės susitarimas), kurio 1 punktu susitarė pratęsti Modernizavimo sutarties galiojimo terminą papildomiems 10 (dešimčiai) metų. Minėtame punkte taip pat nurodyta, kad Modernizavimo sutartis pratęsiama atsižvelgiant į Alytaus miesto šilumos vartotojų poreikius, ilgalaikę šilumos gamybos ir

²¹ UAB „Litesko“ 2014 m. gegužės 6 d. raštas, atsakymas į 1 klausimą (bylos 2 tomas, 9 lapas).

²² Savivaldybės administracijos 2014 m. sausio 31 d. raštas, atsakymas į 1 klausimą (bylos 1 tomas, 53 lapas).

²³ Bylos 1 tomas, 41 lapas.

²⁴ Bylos 1 tomas, 42-44 lapai.

centralizuoto tiekimo sistemos plėtros perspektyvą, papildomus Bendrovės įsipareigojimus²⁵ bei pasikeitusį šilumos ūkio subjektų veiklos teisinių santykių reglamentavimą. Savivaldybė taip pat įsipareigojo imtis reikiamų veiksmų, pagal kompetenciją priimti sprendimus ir patvarkymus, kad atitinkamam terminui būtų pratęsta ir UAB „Alytaus šilumos tinklai“ ir Bendrovės sudaryta Turto nuomos sutartis.

(35) UAB „Alytaus šilumos tinklai“ ir Bendrovė 2005 m. birželio 23 d. sudarė susitarimą dėl Turto nuomos sutarties papildymo ir pakeitimo Nr. P005-A²⁶ (toliau – 2005 m. UAB „Alytaus šilumos tinklai“ susitarimas), kurio 1 punktu susitarė, kad turtas išnuomojamas 25 (dvidešimt penkeriems) metams nuo turto priėmimo-perdavimo dienos, bet ne trumpiau nei pasibaigs dvidešimt penktasis šildymo sezonas, pradedant skaičiuoti nuo 2001 m. rudens šildymo sezono (jeigu šalys raštu nesusitaria kitaip).

(36) Savivaldybė, paprašyta paaiškinti 2005 m. Sprendimu patvirtinto Modernizavimo sutarties ir Turto nuomos sutarties pratęsimo būtinybę ir tokio sprendimo priėmimo priežastis, pažymėjo²⁷, kad:

„<..> nesant išlikusių darbo grupės protokolų, negalima paaiškinti sutarties pratęsimo 10 metų laikotarpiui aplinkybių, motyvų bei savivaldybės tarybos priimto sprendimo būtinybės ir tikslingumo“.

(37) UAB „Litesko“ teigimu²⁸, minėti Modernizavimo sutarties ir Turto nuomos sutarties pakeitimai Bendrovei numatė tuo metu prognozuotai naujų investicijų grąžai reikalingą minimalų laikotarpį bei veiklos tęstinumo garantiją, o Savivaldybei ir Alytaus miesto šilumos vartotojams – reikšmingus papildomus Bendrovės investicinius, kasmetinės paramos Savivaldybei, taip pat šilumos kainų dydžio mažinimo įsipareigojimus. Bendrovė pažymėjo²⁹, kad sutarčių pratęsimo poreikį nulėmė jų termino eigoje atsiradęs Savivaldybės poreikis dėl naujų, papildomų Bendrovės įsipareigojimų, taip pat nurodė, kad galiojantis teisinis reglamentavimas nesudaro realių prielaidų pritraukti į šilumos ūkį trečiųjų asmenų investicijų tol, kol nėra pasibaigusį šilumos ūkio nuomos sutartis su atitinkamos savivaldybės teritorijoje veikiančiu operatoriumi.

(38) UAB „Litesko“ nuomone³⁰, tik pratęsiant Modernizavimo sutartį ir Turto nuomos sutartį galėjo būti sumažinta kaina šilumos vartotojams, bei suteikti papildomi, 2001 m. Bendrovės neprisiimti finansiniai įsipareigojimai Savivaldybei bei Alytaus miesto šilumos vartotojams.

2.3. 2007 m. Sprendimas ir jo pagrindu pasirašytas susitarimas

(39) Alytaus miesto savivaldybės taryba 2007 m. Sprendimo³¹ 1 punktu patvirtino Savivaldybės ir Bendrovės susitarimą dėl Modernizavimo sutarties papildymo ir pakeitimo.

(40) Savivaldybė ir Bendrovė 2007 m. gruodžio 12 d. sudarė susitarimą dėl Modernizavimo sutarties papildymo ir pakeitimo Nr. P007-A/SR-1589³² (toliau – 2007 m. Savivaldybės susitarimas), kurio 3 punktu susitarė papildyti Modernizavimo sutarties priedą Nr. 3 („Investicijų planas“) 2.2 papunkčiu, ir jame nurodytoms papildomoms Bendrovės investicijoms³³ (išskyrus galimą vieno iš garo katilų rekonstravimą) netaikyti jokių kituose Modernizavimo sutarties punktuose, jos prieduose ir Turto nuomos sutartyje esančių nuostatų dėl Bendrovės investicijų į Alytaus miesto šilumos ūkį, tarp jų bet kokių nuostatų dėl Bendrovei priklausančio ar valdomo turto

²⁵ Bendrovė sumažino šiluminės energijos kainą (susitarimo 2 ir 3 punktai), įsipareigojo atlikti papildomas investicijas (susitarimo 4-7 punktai) ir teikti Savivaldybei paramą (200 000 Lt (57 924 Eur) per metus; susitarimo 8 punktas).

²⁶ Bylos 2 tomas, 92 lapas.

²⁷ Savivaldybės administracijos 2014 m. kovo 28 d. raštas, atsakymas į 3, 4 ir 5 klausimus (bylos 1 tomas, 113 lapas).

²⁸ UAB „Litesko“ 2014 m. gegužės 6 d. raštas, atsakymas į 2 klausimą (bylos 2 tomas, 11 lapas).

²⁹ Ten pat (bylos 2 tomas, 14 lapas).

³⁰ UAB „Litesko“ 2014 m. gegužės 6 d. raštas, atsakymas į 4 klausimą (bylos 2 tomas, 16 lapas).

³¹ Bylos 1 tomas, 46 lapas.

³² Bylos 1 tomas, 47-49 lapai.

³³ Iki 50 MW biokuro biodujų generatoriaus įrengimas Alytaus rajono katilinėje, kartu atitinkamai rekonstruojant vieną iš Alytaus rajono katilinėje esančių vidutinio slėgio garo katilų, ir (arba) iki 20 MW biokatilo įrengimas Alytaus rajono katilinėje.

perdavimo (perleidimo, pardavimo, gražinimo ar panašiai); pasibaigus Modernizavimo sutarties terminui, šių investicijų perleidimo Savivaldybei ar UAB „Alytaus šilumos tinklai“ sąlygas ir tvarką šalys galėtų suderinti atskiru susitarimu, jei jos to pageidautų.

(41) Savivaldybė dėl 2007 m. Sprendimu patvirtinto Modernizavimo sutarties pakeitimo nurodė³⁴, kad:

„nėra išlikę dokumentų, įrodančių priimto sprendimo svarstymo procedūras. Manome, kad tokio sprendimo turiniui įtakos turėjo Alytaus miesto savivaldybės ir UAB „Litesko“ teisminis ginčas <...>, kai bylinėjimosi eigoje šalys savo reikalavimus atsiėmė“.

(42) UAB „Litesko“ teigimu³⁵, 2007 m. Savivaldybės susitarimas nustatė Bendrovės papildomus investicinius bei finansinius įsipareigojimus Savivaldybei bei Alytaus miesto šilumos vartotojams (papildomai investuoti į Alytaus miesto šilumos ūkį, taip pat suteikti papildomą paramą Savivaldybei³⁶).

(43) Bendrovė pažymėjo³⁷, kad investicijų (ir, atitinkamai, Modernizavimo sutarties pakeitimo) poreikį nulėmė Savivaldybės pageidavimas, taip pat siekis spręsti atsinaujinančių išteklių plėtros bei priklausomybės nuo iš Rusijos importuojamų dujų mažinimo klausimą. Nurodė, kad:

„pagal Modernizavimo sutarties nuostatas Savivaldybė neturėjo jokios teisės reikalauti, kad Bendrovė investuotų į biomasės kogeneracinę elektrinę, lygiai kaip ir reikalauti, kad Bendrovė neatlygintinai perduotų tokią (šių papildomai susitartų ypač reikšmingos apimties naujų investicijų rezultata) jos nuosavybę po sutarties pasibaigimo Savivaldybei ir/ar UAB „Alytaus šilumos tinklai“.

(44) Be to, Bendrovės nuomone³⁸, jei Savivaldybė būtų organizavusi konkursą pagal Bendrovės 2007 m. Savivaldybės susitarime pasiūlytas sąlygas, tokia konkurse nei vienas investuotojas nedalyvautų, ypač atsižvelgiant į Šilumos ūkio įstatymo 10 straipsnio garantuojamą galimybę būti nelicencijuojamu ir nereguliuojamu šilumos gamintoju.

2.4. Dėl Kauno apygardos teismo sprendimo

(45) Alytaus miesto savivaldybės taryba 2011 m. vasario 24 d. priėmė sprendimą Nr. T-34 „Dėl Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2005 m. gegužės 19 d. sprendimo Nr. T-93 pripažinimo netekusiu galios“³⁹ (toliau – 2011 m. Sprendimas), kurio 1 punktu nusprendė pripažinti 2005 m. Sprendimą netekusiu galios, kaip neteisėtą ir pažeidžiantį viešąjį ir teisėtus turtinius Savivaldybės interesus, t. y. priimtą pažeidžiant Modernizavimo sutarties priedo Nr. 1 „Turto nuomos sutartis“ 3.1 punktą, numatantį šios sutarties pratęsimo galimybes.

(46) UAB „Litesko“ apskundus 2011 m. Sprendimą, Kauno apygardos teismas 2011 m. lapkričio 22 d.⁴⁰ pripažino šio sprendimo 1 punktą *ab initio* neteisėtu ir nesukeliančiu 2005 m. Savivaldybės susitarimo ir 2005 m. UAB „Alytaus šilumos tinklai“ susitarimo pasibaigimo, negaliojimo ar pakeitimo civilinių teisinių padarinių.

(47) Kauno apygardos teismas nurodė, kad:

„Savivaldybė vienašališku teisės aktu, nesant jokių objektyvių priežasčių tokiam sprendimui priimti, nemotyvuodama sprendimo išvadų dėl tariamai neteisėtų ir viešąjį interesą pažeidžiančių bei savivaldybės teisėtų turtinių interesų <...> pripažino

³⁴ Savivaldybės administracijos 2014 m. kovo 28 d. raštas, atsakymas į 3, 4 ir 5 klausimus (bylos 1 tomas, 113 lapas).

³⁵ UAB „Litesko“ 2014 m. gegužės 6 d. raštas, atsakymas į 5 klausimą (bylos 2 tomas, 17 lapas).

³⁶ 1 000 000 Lt (289 620 Eur) per 4 metus.

³⁷ UAB „Litesko“ 2014 m. gegužės 6 d. raštas, atsakymas į 5 klausimą (bylos 2 tomas, 18 lapas).

³⁸ UAB „Litesko“ 2014 m. gegužės 6 d. raštas, atsakymas į 5 klausimą (bylos 2 tomas, 21 lapas).

³⁹ Bylos 2 tomas, 93-94 lapai.

⁴⁰ 2011 m. lapkričio 22 d. Kauno apygardos teismo dalinis sprendimas civilinėje byloje Nr. 2-2301-153/2011, UAB „Litesko“ v. Alytaus miesto savivaldybė (bylos 2 tomas, 95-105 lapai) ir 2012 m. sausio 16 d. Kauno apygardos teismo papildomas sprendimas civilinėje byloje Nr. 2-755-153/2012, UAB „Litesko“ v. Alytaus miesto savivaldybė (bylos 2 tomas, 106-107 lapai).

sprendimą Nr. T-93 netekusiu galios“ . <...> nei prieš Sprendimo priėmimą, nei vėliau <...> Savivaldybė nepateikė jokių paaiškinimų dėl jos atliktų veiksmų ar nurodomų jų motyvų <...>. Todėl teismas sutinka <...>, kad pagrindas, kuriuo pripažinti anksčiau galioję administraciniai aktai kaip tariamai pažeidžiantis „viešąjį“ ar „teisėtus turtinius miesto savivaldybės“ interesus, yra visiškai abstraktus“.

(48) Atitinkamai Kauno apygardos teismas pripažino, kad Savivaldybė pažeidė Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 ir 8 straipsnių reikalavimus, taip pat, būdama sutarčių (modernizavimo ir turto nuomos) šalimi, nesilaikė Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.5 straipsnio, 6.158 straipsnio 1 dalies nuostatų, kurios įpareigoja šalis sutartiniuose santykiuose laikytis sąžiningumo, protingumo ir lygiateisiškumo standartų ir šiuo pagrindu panaikino 2011 m. Sprendimą.

(49) UAB „Litesko“ teigimu⁴¹, pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 18 straipsnį, įsiteisėję teismo sprendimas, nutartis, įsakymas ar nutarimas yra privalomi valstybės ir savivaldybių institucijoms, tarnautojams ar pareigūnams, fiziniams bei juridiniams asmenims ir turi būti vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Dėl šios priežasties, Bendrovės nuomone, Konkurencijos tarybos tyrimo išvados, jei būtų konstatuotas Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio pažeidimas, prieštarautų įsiteisėjusiems Kauno apygardos teismo sprendimams.

3. Tyrimo išvados ir dėl jų gauti paaiškinimai

(50) Konkurencijos taryboje atlikto tyrimo išvados buvo išdėstytos Konkurencijos tarybos Viešųjų subjektų priežiūros skyriaus 2015 m. birželio 8 d. pranešime apie atliktą tyrimą Nr. 5S-9/2015 (toliau – Pranešimas)⁴². Pranešime nurodyta, kad Savivaldybės taryba 2005 m. Sprendimu ir 2007 m. Sprendimu, be konkurencingos procedūros papildomam 10 metų terminui pratęsdama su UAB „Litesko“ sudarytas Modernizavimo sutartį ir Turto nuomos sutartį bei pakeisdama reikalavimus dėl Bendrovės investicijų ir turto perdavimo, privilegijavo Bendrovę kitų ūkio subjektų atžvilgiu ir tokiu būdu pažeidė Konkurencijos įstatymo 4 straipsnį.

(51) Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 29 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Alytaus miesto savivaldybė, UAB „Litesko“ ir UAB „Alytaus šilumos tinklai“ buvo supažindinti su tyrimo išvadomis, informuoti apie galimybę susipažinti su bylos medžiaga bei pateikti savo nuomonę dėl tyrimo išvadų⁴³.

(52) Savivaldybė 2015 m. birželio 18 d. raštu pateiktuose paaiškinimuose⁴⁴ su tyrimo išvadomis sutiko.

(53) UAB „Litesko“ 2015 m. liepos 7 d. raštu pateiktuose paaiškinimuose⁴⁵ su tyrimo išvadomis nesutiko. Bendrovės nuomone, konkurso dalyviai negalėjo nežinoti, kad sutarties terminas galėjo būti pratęstas, atsižvelgus į tai, kad remiantis Konkurso taisyklių 7.1.1 papunkčiu, konkurso dalyviai galėjo teikti pasiūlymus dėl kitų sutarties sąlygų, įskaitant ir dėl galimybės pratęsti sutarties terminą. Pastebėjo, kad Konkurso komisija pripažino, kad Bendrovės Konkurse pateiktas pasiūlymas, apimantis siūlymą, kad sudaromos sutarties terminas galėtų būti pratęstas 5 ar 10 metų laikotarpiui, yra tinkamas ir atitinkantis Konkurso ir teisės aktų reikalavimus. Dėl šių priežasčių Savivaldybė, 2005 m. pratęsdama Modernizavimo sutartį ir Turto nuomos sutartį, Bendrovės neprivilegijavo kitų ūkio subjektų atžvilgiu.

(54) UAB „Litesko“ taip pat nurodė, kad Savivaldybės tarybos 2007 m. Sprendimu Bendrovė nebuvo privilegijuota, atsižvelgus į tai, kad biomasės jėgainė buvo atskira Bendrovės investicija, kuri apskritai nepateko į Konkursui teiktame pasiūlyme ir Modernizavimo sutartyje prisiimtą Bendrovės investicinių įsipareigojimų apimtį. Bendrovė pažymi, kad savo esme atskiras susitarimas dėl biomasės jėgainės įrengimo buvo iš dalies inkorporuotas į Modernizavimo sutartimi

⁴¹ UAB „Litesko“ 2014 m. gegužės 6 d. raštas, atsakymas į 2 klausimą (bylos 2 tomas, 15 lapas).

⁴² Bylos 2 tomas, 123-137 lapai.

⁴³ Bylos 2 tomas, 139-144 lapai.

⁴⁴ Bylos 2 tomas, 152 lapas.

⁴⁵ Bylos 2 tomas, 153-159 lapai.

tarp Bendrovės ir Savivaldybės sukurtą teisinių santykių sistemą dėl tos aplinkybės, kad biomasės jėgainę Bendrovė eksploatuotų kaip reguliuojamas šilumos gamintojas. Be to, nurodė, kad pati Savivaldybė nieko neinvestavo į biomasės jėgainės įrengimą, tuo tarpu į biomasės jėgainės įrengimą UAB „Litesko“ investavo 86,9 mln. Litų, iš kurių 13,5 mln. Litų – Europos Sąjungos parama. UAB „Litesko“ taip pat pastebėjo, kad kiti ūkio subjektai lygiai taip pat galėjo statyti atitinkamo pobūdžio jėgaines ir veikdami kaip nereguliuojami nepriklausomi šilumos gamintojai tiektų šilumą Alytaus miestui.

(55) UAB „Alytaus šilumos tinklai“ nuomonės dėl tyrimo išvadų nepateikė.

(56) 2015 m. rugpjūčio 13 d. įvyko Konkurencijos tarybos posėdis, kurio metu buvo išklaustyti Savivaldybės ir UAB „Litesko“ atstovų žodiniai paaiškinimai⁴⁶.

(57) Posėdžio metu Savivaldybės atstovai palaikė raštu išsakytą nuomonę, su tyrimo išvadomis sutiko ir papildomai nurodė, jog Modernizavimo sutarties ir Turto nuomos sutartis buvo pratęstos per anksti, dar tik pradėjus Bendrovei investuoti į šilumos ūkį. Savivaldybės atstovo nuomone, esant licencijuotų šilumos tiekėju, visa pagaminta šiluma pateikiama į šilumos tinklą, tuo tarpu nepriklausomam šilumos gamintojų nėra garantijų, kad šiluma bus pateikta į šilumos tinklą, kas rodo, kad yra rizika dėl investicijų grąžos.

(58) UAB „Litesko“ atstovai posėdžio metu palaikė raštu išsakytą nuomonę ir papildomai nurodė, kad Modernizavimo sutartis ir Turto nuomos sutartis yra viena integrali sutartis. Be to, atsižvelgus į tai, kad galimybė pratęsti Turto nuomos sutartį buvo numatyta 2001 m. pasirašant Turto nuomos sutartį, kaip Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio pažeidimas turėtų būti vertinami 2000 m. – 2001 m. sprendimai. UAB „Litesko“ nuomone, kadangi per sutarties terminą nebūtų atsipirkusios investicijos, buvo būtina pakeisti sutarties nuostatas, jog biomasės jėgainės nuosavybės teisė liktų Bendrovei.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a :

(59) Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas reikalavimas viešojo administravimo subjektams, vykdant pavestus uždavinius, susijusius su ūkinės veiklos reguliavimu, užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę.

(60) Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, viešojo administravimo subjektų priimti teisės aktai ar kiti sprendimai vertinami kaip Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio pažeidimas, kai nustatoma šių aplinkybių visuma:

- (a) viešojo administravimo subjekto teisės aktas ar kitoks sprendimas teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes;
- (b) dėl tokio sprendimo atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams;
- (c) skirtingos konkurencijos sąlygos nėra lemtos Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimų vykdymo.

(61) Siekiant įvertinti, ar dėl Savivaldybės tarybos Sprendimų atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, bei tai, ar vieniems ūkio subjektams suteikiamos privilegijos kitų ūkio subjektų atžvilgiu, svarbu nustatyti, kokiai atitinkamai rinkai Savivaldybės Sprendimai daro įtaką, bei ar yra kitų atitinkamas paslaugas teikiančių ar galinčių teikti ūkio subjektų.

4. Atitinkama rinka ir jos dalyviai

(62) Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) yra nurodęs, kad, nagrinėjant galimą Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimų pažeidimą, rinkos apibrėžimo detalumas yra svarbus tiek, kiek jis leidžia įvertinti, ar konkretus viešojo administravimo subjekto sprendimas nepažeidžia Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio nuostatų. Pakanka nustatyti, jog ūkio

⁴⁶ Konkurencijos tarybos bylos nagrinėjimo posėdžio 2015 m. rugpjūčio 20 d. protokolai Nr. 4S-22/2015 (bylos 2 tomas 163-175 lapai).

subjektai konkuruoja ar galėtų konkuruoti nesant diskriminacinių ir sąžiningos konkurencijos sąlygų neatitinkančių ribojimų, t. y. rinkos apibrėžimui yra taikomi specifiniai, minimalūs reikalavimai, laikantis sąlygos, jog yra įmanoma nustatyti, kad yra ūkio subjektų, kurių atžvilgiu yra ar gali būti sudaromos skirtingos konkurencijos sąlygos⁴⁷.

(63) Pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 1, 3 ir 12 dalis, atitinkama rinka yra tam tikros prekės rinka tam tikroje geografinėje teritorijoje, atitinkamai, prekės rinka apibrėžiama kaip visuma prekių, kurios pirkėjų požiūriu yra tinkamas pakaitalas viena kitai pagal jų savybes, naudojimą ir kainas, o geografinė rinka – teritorija, kurioje visi ūkio subjektai susiduria su iš esmės panašiomis konkurencijos sąlygomis tam tikroje prekės rinkoje ir kuri, atsižvelgiant į tai, gali būti atskiriama nuo gretimų teritorijų. Atitinkamos rinkos apibrėžimas detalizuojamas Konkurencijos tarybos paaiškinimuose dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo, patvirtintais Konkurencijos tarybos 2000 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. 17 „Dėl Konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo“.

(64) Kaip nustatyta nutarimo 2 dalyje, Alytaus miesto savivaldybės pagal Konkurso taisyklių nuostatas organizuotas konkursas, su Bendrove pasirašyta Modernizavimo sutartis bei Turto nuomos sutartis, ir, atitinkamai, vėlesni 2005 m. ir 2007 m. nagrinėti susitarimai dėl minėtų sutarčių pakeitimo ir papildymo yra susiję su šilumos tinklų eksploatavimu tiekiant šilumą ir karštą vandenį Alytaus mieste.

(65) Pagal Šilumos ūkio įstatymo nuostatas šilumos tiekimo veikla gali užsiimti tik licenciją turintys asmenys. Licencijos išduodamos asmenims, atitinkantiems šio įstatymo 30 straipsnio 5 dalyje nustatytus reikalavimus, tarp kurių – reikalavimas turėti nuosavybės teise ar teisėtai valdyti šilumos gamybos įrenginius ir (ar) šilumos perdavimo tinklus (Šilumos ūkio įstatymo 30 straipsnio 5 dalies 1 punktas).

(66) Pagal Konkurso taisyklių 1 punkto nuostatas, Savivaldybės skelbto konkurso tikslas buvo parinkti operatorių, kuris modernizuos ir renovuos Alytaus miesto šilumos ūkį, operatoriui išnuomojant UAB „Alytaus šilumos tinklai“ priklausantį ilgalaikį turtą, esantį Alytaus mieste. Pagal Konkurso taisyklių 4.1.1 papunkčio nuostatas konkursą laimėjusiam nuomininkui buvo numatyta prievolė tiekti garą technologijai bei šiluminę energiją Alytaus miesto vartotojams patalpų šildymui ir karšto vandens ruošimui, modernizuoti ir renovuoti Alytaus miesto šilumos ūkį ir jį eksploatuoti.

(67) Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, nagrinėjamu atveju atitinkama paslauga (prekės rinka) apibrėžiama kaip šilumos tinklų eksploatavimas tiekiant šilumą ir karštą vandenį.

(68) Pagal Šilumos ūkio įstatymo nuostatas šilumos tiekimą šilumos vartotojams pagal jų poreikius patalpoms šildyti, vėdinti ir karštam vandeniui ruošti organizuoja savivaldybės, atsižvelgdamos į specialiuosius planus (Šilumos ūkio įstatymo 9 straipsnis).

(69) Šilumos ūkio įstatymo 30 straipsnio 4 dalis numato, kad licencijos šilumos tiekimo veiklai išduodamos tik vienam asmeniui tam tikroje nustatytoje teritorijoje. Remiantis Konkurso taisyklių 1 punkto ir 4.1.1 papunkčio nuostatomis (nutarimo (22) pastraipa), nagrinėjamu atveju Savivaldybė siekė išnuomoti Alytaus mieste esančius šilumos tinklus, kuriais šiluma tiekama Alytaus mieste įsikūrusiems vartotojams.

(70) Atsižvelgiant į tai, nagrinėjamu atveju geografinė teritorija, kurioje ūkio subjektai gali konkuruoti dėl atitinkamų paslaugų teikimo, apibrėžiama kaip Alytaus miesto teritorija.

(71) Apibendrinus nutarimo (62)-(70) pastraipose nurodytus prekės rinkos ir geografinės rinkos apibrėžimus, šiuo atveju Savivaldybės tarybos 2005 m. Sprendimo ir 2007 m. Sprendimo atitikties Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams vertinimo tikslais atitinkama rinka apibrėžiama kaip šilumos tinklų eksploatavimas tiekiant šilumą ir karštą vandenį Alytaus miesto savivaldybės teritorijoje (toliau taip pat ir – atitinkama šilumos tinklų eksploatavimo Alytaus mieste rinka).

⁴⁷ LVAT 2010 m. gegužės 21 d. nutartis administracinėje byloje A⁵⁰²-539/2010, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija ir Žuvininkystės departamentas prie Žemės ūkio ministerijos. v Konkurencijos taryba.; 2012 m. gegužės 30 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1484/2012, Trakų rajono savivaldybės administracija ir UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“ v Konkurencijos taryba.

(72) Pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 7 dalį atitinkamos rinkos dalyviais ir konkurentais laikytini ūkio subjektai, kurie toje pačioje atitinkamoje rinkoje susiduria arba gali susidurti su tarpusavio konkurencija.

(73) Kaip paaiškinta aukščiau, šilumos tinklų eksploatavimo tiekiant šilumą ir karštą vandenį veikla gali užsiimti tik licenciją turintys asmenys. Licencijos išduodamos asmenims, atitinkantiems nustatytus reikalavimus, tarp kurių – reikalavimas turėti nuosavybės teise ar teisėtai valdyti šilumos gamybos įrenginius ir (ar) šilumos perdavimo tinklus. Tuo tarpu licencijos šilumos tiekimo veiklai išduodamos tik vienam asmeniui tam tikroje nustatytoje teritorijoje.

(74) Konkurencijos taryba tyrimo metu nustatė, kad šiuo metu Savivaldybės teritorijoje šilumos tinklus eksploatuoja Bendrovė, tačiau yra ir kitų ūkio subjektų, kurie būtų suinteresuoti galimybe dalyvauti Alytaus miesto šilumos ūkio nuomininko parinkimo konkurse, jei Savivaldybė tokį konkursą organizuotų, pavyzdžiui, UAB „Fortum Heat Lietuva“⁴⁸, UAB „E energija“⁴⁹.

(75) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Konkurencijos taryba daro išvadą, kad yra ir kitų nei Bendrovė ūkio subjektų, kurie potencialiai galėtų konkuruoti su Bendrove dėl teisės tapti Alytaus miesto šilumos ūkio nuomininku ir eksploatuoti šilumos tinklus Savivaldybės teritorijoje, jei Savivaldybė organizuotų Alytaus miesto šilumos ūkio nuomos konkursą.

5. Ūkio subjektų privilegijavimas ar jų diskriminavimas ir skirtingų konkurencijos sąlygų sudarymas

5.1. Savivaldybės tarybos 2005 m. Sprendimo vertinimas

(76) Kaip nurodyta nutarimo 1 dalyje, šilumos tiekimas yra detalai reguliuojama ūkinė veikla. Vis dėlto, net atsižvelgiant į Šilumos ūkio įstatymo 30 straipsnio 4 dalyje įtvirtintą ribojimą, kad konkrečioje teritorijoje šilumos tiekimo licencija išduodama tik vienam asmeniui, tai savaime nereiškia, kad tarp šilumos tiekimą vykdančių ar galinčių vykdyti ūkio subjektų negali vykti konkurencija. Remiantis tuo, kad viena iš šios licencijos sąlygų yra turėti nuosavybės teise ar teisėtai valdyti šilumos gamybos įrenginius ir (ar) šilumos perdavimo tinklus, nagrinėjamu atveju konkurencija tarp ūkio subjektų galima jiems varžantis dėl teisės valdyti šilumos tiekimo veikloje naudojamus įrenginius ir (ar) tinklus.

(77) Kaip paaiškinta nutarimo 2.1 dalyje, Savivaldybė 2000-2001 m. organizavo Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo konkursą, kurio laimėtoji (jo teises ir įsipareigojimus perėmusiai Bendrovei) 15 metų laikotarpiui buvo išnuomotas Alytaus miesto šilumos ūkis (UAB „Alytaus šilumos tinklai“ ilgalaikis turtas).

(78) Pažymėtina, jog konkurse norėję dalyvauti ūkio subjektai turėjo galimybę susipažinti būtent su tokiomis konkurso sąlygomis, įskaitant šilumos ūkio nuomos (šilumos tinklų eksploatavimo) laikotarpį, bei įvertinę savo galimybes ir rizikas pagal Konkurso sąlygas (įskaitant ir tikėtiną investicijų poreikį bei tikėtiną jų grąžą per nustatytą sutarties galiojimo laikotarpį), priimti sprendimą, ar teikti savo pasiūlymus Savivaldybės organizuotam konkursui. Kita vertus, ūkio subjektai, priėmę sprendimą nedalyvauti konkurse, tačiau suinteresuoti galimybe dalyvauti kitame konkurse dėl Alytaus miesto šilumos ūkio nuomos, turėjo pagrįstą teisėtą lūkestį, jog toks kitas konkursas (ar kita konkurencija tarp ūkio subjektų užtikrinanti procedūra) turėjo įvykti, ir jiems galimybės konkuruoti pateikiant savo pasiūlymus turėjo būti sudarytos ne vėliau kaip po 15 metų.

(79) Savivaldybė, 2005 m. Sprendimu pritardama 2005 m. UAB „Alytaus šilumos tinklai“ susitarimui ir patvirtindama 2005 m. Savivaldybės susitarimą (ta dalimi, kuria Modernizavimo sutartis ir Turto nuomos sutartis pratęsimos papildomam 10 metų laikotarpiui), suteikė Bendrovei išimtinę teisę iki 2026 m., t. y. 10 metų ilgiau, nei to pagrįstai galėjo tikėtis kiti ūkio subjektai pagal Konkurso taisykles, Alytaus mieste eksploatuoti šilumos tinklus.

⁴⁸ UAB „Fortum Heat Lietuva“ 2014 m. kovo 19 d. raštas (bylos 1 tomas, 194 lapas).

⁴⁹ UAB „E energija“ 2014 m. kovo 25 d. raštas (bylos 1 tomas, 195 lapas).

(80) Toks Savivaldybės tarybos 2005 m. sprendimas ir jo pagrindu pasirašytas susitarimas atitinkamai lėmė, kad Bendrovė gali vykdyti ūkinę veiklą skirtingomis konkurencijos sąlygomis, lyginant su kitais ūkio subjektais (tuo metu buvusiais ir dabartiniais potencialiais konkurentais), nes jai buvo sudaryta galimybė kitaip planuoti ir vertinti su Alytaus miesto šilumos ūkio valdymo galimybėmis ir rizikomis susijusius veiksnius, be kita ko, darančius įtaką ir ūkio subjektų sprendimams dėl pačios ūkinės veiklos vykdymo.

(81) Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad 2005 m. Sprendimu, pratęsdama Modernizavimo sutartį ir Turto nuomos sutartį ilgesniam laikotarpiui nei galėjo tikėtis Bendrovės konkurentai pagal konkurso sąlygas, Savivaldybė privilegijavo Bendrovę.

(82) Remiantis tuo, kad, kaip paaiškinta nutarimo 4 dalyje, atitinkamoje rinkoje galėtų būti vykdyti ir kiti ūkio subjektai (pavyzdžiui, UAB „Fortum Heat Lietuva“, UAB „E energija“), Konkurencijos taryba daro išvadą, kad privilegijuojant Bendrovę taip pat buvo diskriminuoti kiti ūkio subjektai, potencialiai galintys eksploatuoti šilumos tinklus.

(83) Bendrovės nuomone, nagrinėjamu atveju 2005 m. Sprendimu Bendrovė nebuvo privilegijuota, kadangi Turto nuomos sutartis numatė galimybę pratęsti Turto nuomos sutarties terminą, be kita ko, Modernizavimo sutartis ir Turto nuomos sutartis yra viena integrali sutartis.

(84) Vertinant UAB „Litesko“ argumentą dėl to, kad Turto nuomos sutartis, kuri yra Modernizavimo sutarties priedas, numatė galimybę pratęsti Turto nuomos sutartį, pažymėtina, jog Modernizavimo sutartis buvo sudaryta 15 metų laikotarpiui (taip, kaip buvo nurodyta Konkurso taisyklėse) ir ši sutartis buvo pratęsta, vadovaujantis 2005 m. Sprendimu. Pastebėtina ir tai, kad nors Turto nuomos sutartis numatė galimybę ją pratęsti, Turto nuomos sutarties 9.3 punkte yra įtvirtinta, kad Turto nuomos sutarties galiojimas pasibaigia kartu su Modernizavimo sutartimi arba nutraukus Turto nuomos sutartį.

(85) Bendrovės teigimu, atsižvelgus į tai, kad galimybė pratęsti buvo numatyta 2001 m. pasirašant Turto nuomos sutartį, kaip Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio pažeidimas turėtų būti vertinami 2000 m. – 2001 m. sprendimai.

(86) Vertinant šį argumentą paminėtina, jog vien tai, kad buvo numatyta galimybė pratęsti Turto nuomos sutartį, savaime dar neleidžia daryti išvados, jog tokia nuostata sudaro skirtingas konkurencijos sąlygas ir turėtų būti vertinami 2000 – 2001 m. sprendimai, atsižvelgus į tai, kad siekiant nustatyti Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio pažeidimą, yra vertinami faktiniai Savivaldybės veiksmai. Kitaip tariant, Savivaldybė, įvertinusi situaciją, be kita ko ir Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio kontekste, galėjo nepasinaudoti galimybe pratęsti Turto nuomos sutartį.

(87) Atsižvelgiant į tai, kad Modernizavimo sutartis ir Turto nuomos sutartis buvo pratęstos 2005 m. Sprendimu, t. y. Savivaldybė faktiškai suteikė Bendrovei išimtinę teisę iki 2026 m., t. y. 10 metų ilgiau, nei to pagrįstai galėjo tikėtis kiti ūkio subjektai pagal Konkurso taisyklės, Alytaus mieste eksploatuoti šilumos tinklus, teigtina, kad Savivaldybės 2005 m. Sprendimas gali būti pripažįstamas sudarančiu skirtingas konkurencijos sąlygas atitinkamoje šilumos tinklų eksploatavimo Alytaus mieste rinkoje.

(88) Vertinant Bendrovės argumentą, jog pagal Konkurso taisyklių 7.1.1 papunkčio nuostatas galėjo teikti savo pasiūlymus dėl „*kitų sutarties*“ sąlygų, todėl konkurso dalyviai galėjo tikėtis, kad sutartis bus pratęsta, pastebėtina, kad viešo konkurso sąlygos turi būti skaidrios, t. y. aiškios ir suprantamos, nekintančios, taikomos tokiu būdu, kad sprendimai būtų nuspėjami. Pažymėtina, kad 15 metų sutarties terminas buvo eksplicitiškai nurodytas Konkurso taisyklėse (3.1 ir 4.1 punktuose) ir Konkurso taisyklės nenumatė galimybės pratęsti sutarties terminą. Be to, Konkurso taisyklių 8.4 punkte buvo nustatyti pasiūlymų vertinimo kriterijai, kurie apėmė, be kita ko, numatomos tiekti šilumos energijos kainą už 1 kWh (8.4.1 papunktis), numatomų investuoti piniginių lėšų sumą (8.4.2 papunktis), konkurso užduoties siūlomus sprendimus ir siūlomą investicinį planą Alytaus miesto šilumos ūkio modernizacijai ir renovacijai (8.4.3 papunktis), pasiūlymą dėl Savivaldybės įsiskolinimų už patiektą šilumos energiją padengimo (8.4.4 papunktis). Sutarties terminas turi esminę reikšmę šiems kriterijams, todėl galimybė konkurso dalyviams pasiūlymuose remtis skirtingais sutarties terminais reikštų, jog skirtingų dalyvių pateikti pasiūlymai negalėtų būti objektyviai palyginami tarpusavyje.

(89) Primintina ir Savivaldybės pozicija, kad iš Konkurso taisyklių bei iš skelbimų apie konkursą potencialūs konkurso dalyviai negalėjo žinoti, jog numatytas sutarties galiojimo terminas (15 metų) galės būti pratęstas (nutarimo (32) pastraipa).

(90) Apibendrinant tai, kas paminėta, Konkurencijos taryba daro išvadą, kad dėl Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2005 m. Sprendimo UAB „Litesko“ buvo privilegijuota kitų ūkio subjektų – potencialių konkurentų – atžvilgiu, tuo sudarant skirtingas konkurencijos sąlygas atitinkamoje šilumos tinklų eksploatavimo Alytaus mieste rinkoje.

5.2. Savivaldybės tarybos 2007 m. Sprendimo vertinimas

(91) Kaip paaiškinta nutarimo 2.1 dalyje, Savivaldybė 2000-2001 m. organizavo Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo konkursą, kurio laimėtoji (jo teises ir įsipareigojimus perėmusiai Bendrovei) 15 metų laikotarpiui buvo išnuomotas Alytaus miesto šilumos ūkis (UAB „Alytaus šilumos tinklai“ ilgalaikis turtas).

(92) Pagal Konkurso taisykles konkursą laimėjęs ūkio subjektas (Alytaus miesto šilumos ūkio nuomininkas) turėtų savo lėšomis tiekti garą ir šiluminę energiją Alytaus miesto vartotojams, taip pat modernizuoti ir renovuoti Alytaus miesto šilumos ūkį bei jį eksploatuoti (nutarimo (22) **Error! Reference source not found.**pastraipa), o pasibaigus sutarties galiojimui privalėtų išnuomotą turtą ir naujai sukurtą turtą be jokių suvaržymų, įkeitimo ar su tuo susijusio įsiskolinimo, sugrąžinti ir perduoti UAB „Alytaus šilumos tinklai“ (nutarimo (23) pastraipa).

(93) Konkurencijos taryba nustatė, kad 2007 m. Sprendimu patvirtindama 2007 m. Savivaldybės susitarimą (ta dalimi, kuria Modernizavimo sutartyje numatyta išimtis dėl investicijų ir turto perdavimo – galimybė tam tikras investicijas palikti Bendrovės nuosavybe), Savivaldybė sudarė Bendrovei palankesnes veiklos sąlygas nei to pagrįstai galėjo tikėtis kiti ūkio subjektai pagal Konkurso taisykles, kuriose buvo reikalaujama visas investicijas vykdyti savo lėšomis, o pasibaigus sutarties galiojimui visą turtą perduoti UAB „Alytaus šilumos tinklai“.

(94) Toks Savivaldybės sprendimas ir jų pagrindu pasirašytas susitarimas atitinkamai lėmė, kad Bendrovė gali vykdyti ūkinę veiklą skirtingomis konkurencijos sąlygomis, lyginant su kitais ūkio subjektais (tuo metu buvusiais ir dabartiniais potencialiais konkurentais), nes jai buvo sudaryta galimybė kitaip planuoti ir vertinti su Alytaus miesto šilumos ūkio valdymo galimybėmis ir rizikomis susijusius veiksnius, be kita ko, darančius įtaką ir ūkio subjektų sprendimams dėl pačios ūkinės veiklos vykdymo.

(95) Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad 2007 m. Sprendimu leisdama palikti Bendrovės nuosavybe dalį investicijų (ko negalėjo tikėtis potencialūs Bendrovės konkurentai pagal Konkurso taisykles), Savivaldybė privilegijavo Bendrovę.

(96) UAB „Litesko“ nurodė, kad Savivaldybės tarybos 2007 m. Sprendimu Bendrovė nebuvo privilegijuota, nes biomasės jėgainė buvo atskira Bendrovės investicija, kuri apskritai nepateko į Konkursui teiktame pasiūlyme ir Modernizavimo sutartyje priimtų Bendrovės investicinių įsipareigojimų apimtį.

(97) Vertinant šiuos argumentus, paminėtina, kad potencialūs Bendrovės konkurentai pagal Konkurso taisykles negalėjo tikėtis, kad, jiems tapus Alytaus miesto šilumos ūkio nuomininkais, Savivaldybė jiems leis pasilikti dalies investicijų nuosavybę. Konkurso taisyklių 4.1.1 papunktis aiškiai nustatė, kad visi turto pagerinimai *bei naujas turtas* renovuojant ir modernizuojant Alytaus miesto šilumos ūkį sutarties galiojimo laikotarpiu *kuriamas nuomininko lėšomis*, o 4.1.5 papunktis numatė, kad pasibaigus sutarties galiojimui nuomininkas privalėjo turtą *ir naujai sukurtą turtą*, naudojamą UAB „Alytaus šilumos tinklai“ veikloje, be jokių suvaržymų, įkeitimo ar su tuo susijusio įsiskolinimo, sugrąžinti ir perduoti šiai įmonei.

(98) Papildomai pažymėtina, kad, kaip yra išaiškines LVAT⁵⁰, „savivaldybė sprendama papildomų investicijų poreikio problemas, investicijų grąžos klausimus turėtų pasirinkti tokį savo elgesio variantą, kad nesudarytų skirtingų konkurencijos sąlygų“. Taigi ir nagrinėjamu atveju

⁵⁰ LVAT 2013 m. balandžio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-282/2013, UAB „Litesko“ v Konkurencijos taryba.

Savivaldybė, siekdama užtikrinti papildomas investicijas į šilumos ūkį, turėjo pasirinkti tokį savo elgesio variantą, kuris nesudarytų skirtingų konkurencijos sąlygų.

(99) Bendrovė pažymi, kad savo esme atskiras susitarimas dėl biomasės jėgainės įrengimo buvo iš dalies inkorporuotas į Modernizavimo sutartimi tarp Bendrovės ir Savivaldybės sukurtą teisinių santykių sistemą dėl tos aplinkybės, kad biomasės jėgainę Bendrovė eksploatuotų kaip reguliuojamas šilumos gamintojas. UAB „Litesko“ taip pat pastebėjo, kad kiti ūkio subjektai lygiai taip pat galėjo statyti atitinkamo pobūdžio jėgaines ir veikdami kaip nereguliuojami nepriklausomi šilumos gamintojai tiektų šilumą Alytaus miestui.

(100) Vertinant šį argumentą, pastebėtina, kad remiantis Šilumos ūkio įstatymo 10 straipsnio nuostatomis, reglamentuojančiomis šilumos supirkimą iš nepriklausomų šilumos gamintojų, tuo atveju, jei šilumos tiekėjas pats gamina šilumos energiją, jis atitinkamoje šilumos tiekimo sistemoje veikia kaip pagrindinis šilumos gamintojas ir privalo supirkti nepriklausomų šilumos gamintojų pagamintą šilumos energiją tik jei ji yra ne brangesnė negu šilumos tiekėjo palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos. Vadinasi, toks šilumos tiekėjas, priimdamas sprendimą dėl naujų investicijų, vertina riziką, ar gali atsirasti tokių nepriklausomų šilumos gamintojų, kurie tiektų šilumos energiją ne brangiau nei jo palyginamosios gamybos sąnaudos ir turėtų pakankamai reikšmingus gamybinius pajėgumus. Tiek, kiek rizika dėl nepriklausomų šilumos gamintojų kainos ir gamybinių pajėgumų nėra reikšminga, šilumos tiekėjas gali pagrįstai tikėtis investicijos atsipirkimo. Be to, kadangi reguliuojamo šilumos tiekėjo, nesant kitų nepriklausomų šilumos gamintojų, galinčių pagaminti ne didesne kaina nei šilumos tiekėjo palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos, visa pagaminta šiluma yra patiekama į tinklą, teigtina, kad tokiu atveju reguliuojamo šilumos tiekėjo patirtos sąnaudos yra padengiamos. Savo ruožtu nepriklausomas šilumos gamintojas, priimdamas sprendimą dėl naujų investicijų, pirmiausia susiduria su investicijų neatsipirkimo rizika, nes jam yra būtina užtikrinti, kad tokia investicija garantuotų šilumos energijos gamybos kainą, ne didesnę nei šilumos tiekėjo palyginamosios šilumos gamybos sąnaudos. Kitu atveju toks šilumos gamintojas net negalės pradėti veiklos atitinkamoje šilumos tiekimo sistemoje. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad nepriklausomo šilumos gamintojo investicinė rizika yra didesnė nei šilumos tiekėjo, ir tai, ar tam tikras ūkio subjektas yra nepriklausomas šilumos gamintojas, ar šilumos tiekėjas, gali lemti skirtingus sprendimus dėl investavimo (neinvestavimo) konkrečioje šilumos tiekimo sistemoje. Taigi, aplinkybė, kad ir kiti ūkio subjektai galėtų investuoti ir veikti nepriklausomais šilumos gamintojais Alytaus mieste, nesudaro pagrindo teigti, kad jie veiktų vienodomis sąlygomis kaip šilumos tiekėjas UAB „Litesko“, kadangi lyginant su šilumos tiekėju nepriklausomų šilumos gamintojų investicinė rizika yra didesnė.

(101) Apibendrinant tai, kas paminėta, Konkurencijos taryba daro išvadą, kad dėl Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2007 m. Sprendimo UAB „Litesko“ buvo privilegijuota kitų ūkio subjektų – potencialių konkurentų – atžvilgiu, tuo sudarant skirtingas konkurencijos sąlygas atitinkamoje šilumos tinklų eksploatavimo Alytaus mieste rinkoje.

6. Skirtingos konkurencijos sąlygos nėra lemtos Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimų vykdymo

(102) Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, viešojo administravimo subjektų veiksmai nelaikomi Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimų pažeidimu, jei skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdant Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus.

(103) Ši sąlyga, atsižvelgus, be kita ko, į Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnyje įtvirtintą ūkinės veiklos laisvės principą bei draudimą monopolizuoti rinką, būtinybę užtikrinti sąžiningą konkurenciją, apima atvejus, kuomet viešojo administravimo subjektas neturi diskrecijos

pasirinkti tam tikrą elgesio modelį, o priimdamas konkretų sprendimą (aktą) paprasčiausiai vykdo iš įstatymo kylantį imperatyvų reikalavimą⁵¹.

(104) Taigi, ir Nutarimo 5 dalyje nagrinėti Savivaldybės Sprendimai, kurie sudaro skirtingas konkurencijos sąlygas atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ar galintiems konkuruoti ūkio subjektams, galėtų būti pateisinami tik tuo atveju, jei Savivaldybės Sprendimų priėmimą lėmė įstatymuose numatytų imperatyvių teisės normų vykdymas ir dėl to kitokių Sprendimų, susijusių su šilumos ūkio vystymu, nebuvo įmanoma priimti.

(105) Savivaldybė priimdama nagrinėjamus Sprendimus rėmėsi Vietos savivaldos įstatymo ir Šilumos ūkio įstatymo nuostatomis. Tačiau išanalizavusi Lietuvos Respublikos įstatymų nuostatas, reglamentuojančias su šilumos ūkiu susijusius teisinius santykius, Konkurencijos taryba nenustatė, jog įstatymuose būtų numatyta pareiga Savivaldybei priimti Sprendimus, kurie sudaro skirtingas konkurencijos sąlygas atitinkamoje šilumos tinklų eksploatavimo Alytaus miesto rinkoje.

(106) Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punkte nustatyta, kad Savivaldybė, priimdama sprendimus, turi vadovautis teisėtumo principu, kuris reiškia, kad savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus. Tokiu būdu, remiantis teisėtumo principu, Savivaldybė, organizuodama šilumos ūkį Alytaus mieste ir priimdama su tuo susijusius sprendimus, turi vadovautis Konstitucija, kitų įstatymų, įskaitant Konkurencijos įstatymą, reikalavimais.

(107) Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 30 punkte savivaldybėms nustatyta funkcija – šilumos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas. Minėta nuostata suteikia Savivaldybei diskreciją pasirinkti, kaip bus organizuojamas šilumos ir geriamojo vandens tiekimas, tačiau, kaip minėta, Savivaldybė, priimdama sprendimus, susijusius su šilumos ūkiu, privalo užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę.

(108) UAB „Litesko“ nurodė, kad Modernizavimo sutarties bei Turto nuomos sutarties pratęsimo ir Modernizavimo sutartyje nustatytų reikalavimų investicijoms ir turto perdavimui pakeitimo būtinybė kilo iš Bendrovės papildomai prisiimtų įsipareigojimų, nenumatytų pradinėse sutartyse (papildomų investicijų, įsipareigojimų dėl šilumos kainų, paramos Savivaldybei) (Nutarimo 2.3 dalis).

(109) Su tokia Bendrovės nuomone nesutiktina. Pastebėtina, kad LVAT⁵², nagrinėdamas Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio nuostatas ir investicijų grąžos klausimą be konkurencingos procedūros pratęsiant sutartį, yra pažymėjęs:

„Savivaldybė spręsdama papildomų investicijų poreikio problemas, investicijų grąžos klausimus turėtų pasirinkti tokį elgesio variantą, kad nesudarytų skirtingų konkurencijos sąlygų, kaip kad buvo padaryta, pratęsus sutartį ilgesniam terminui negu numatyta konkurso sąlygose. Priešingai aiškinant kilusią situaciją galėtų susidaryti atvejai, kai papildomų investicijų poreikis kiltų bet kuriuo sutarties vykdymo laikotarpiu, įskaitant jos pasibaigimo laikotarpį, ir tokiu būdu sutartis galėtų būti pratęsiama vien tik tam, kad būtų užtikrinta investicijų grąža, atitinkamų projektų įgyvendinimas. Tai iš esmės sąlygotų teisinį neapibrėžtumą kitų potencialių konkurentų atžvilgiu, jie atitinkamai negalėtų prognozuoti savo veiksmų ir patekimo į rinką, būtų pažeisti Konstitucijos 46 straipsnio, Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimai“.

(110) Apibendrinus šias bei nutarimo 5 dalyje padarytas išvadas, yra pagrindas konstatuoti, kad dėl Alytaus miesto savivaldybės tarybos priimtų 2005 m. Sprendimo ir 2007 m. Sprendimo buvo apribota galimybė iki 2026 m. potencialiems konkurentams patekti į atitinkamą šilumos tinklų eksploatavimo tiekiant šilumą ir karštą vandenį Alytaus miesto savivaldybės teritorijoje rinką, o šių

⁵¹ LVAT 2012 m. gegužės 30 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1484/2012, *Trakų rajono savivaldybės administracija ir UAB „Komunalinių įmonių kombinatas“ v Konkurencijos taryba*; 2013 m. balandžio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-282/2013, *UAB „Litesko“ v Konkurencijos taryba*.

⁵² LVAT 2013 m. balandžio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-282/2013, *UAB „Litesko“ v Konkurencijos taryba*.

Savivaldybės sprendimų nelėmė įstatymų reikalavimų vykdymas, dėl ko Savivaldybė pažeidė Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus.

7. Bendrovės kitų argumentų dėl atlikto tyrimo vertinimas

(111) Kaip minėta nutarimo 2.4 dalyje, UAB „Litesko“ tyrimo metu nurodė, kad Konkurencijos taryba neturėjo teisės atlikti tyrimo, kadangi yra įsiteisėjęs Kauno apygardos teismo sprendimas, be kita ko, yra suėjęs senaties terminas.

(112) Vertinant Bendrovės argumentą, kad Konkurencijos tarybos tyrimo išvados, jei būtų konstatuotas Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio pažeidimas, prieštarautų įsiteisėjusiems Kauno apygardos teismo sprendimams, pažymėtina, kad, kaip nurodyta šio nutarimo 2.4.1 dalyje, Kauno apygardos teismas vertino 2011 m. Sprendimo teisėtumą pagal Viešojo administravimo įstatymo ir Civilinio kodekso nuostatas, t. y. nevertino jo atitikties Konkurencijos įstatymo nuostatomis. Be to, teismas taip pat nenagrinėjo 2005 m. Sprendimo ir 2007 m. Sprendimo atitikties Konkurencijos įstatymo nuostatomis.

(113) Nesutiktina ir su Bendrovės argumentu dėl senaties termino taikymo. Visų pirma pastebėtina, kad Bendrovės nurodomas 3 metų senaties terminas, galiojęs 2005 m. Sprendimo ir 2007 m. Sprendimo priėmimo metu⁵³, buvo išimtinai taikomas ūkio subjektų atsakomybei už Konkurencijos įstatymo pažeidimus, tuo tarpu viešojo administravimo subjektams galimos pasekmės, susijusios su Konkurencijos įstatymo 4 straipsnį pažeidžiančiu priimtu sprendimu, yra numatytos Konkurencijos įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 3 punkte (2005 m. ir 2007 m. Sprendimų priėmimo metu galiojusios Konkurencijos įstatymo redakcijos 19 straipsnio 1 dalies 4 punktas).

(114) Papildomai pažymėtina, kad nors patys Savivaldybės 2005 m. Sprendimas ir 2007 m. Sprendimas yra vienkartiniai veiksmai, tačiau šie sprendimai yra galiojantys, ir jų pagrindu pasirašyti 2005 m. Savivaldybės susitarimas, 2005 m. UAB „Alytaus šilumos tinklai“ susitarimas ir 2007 m. Savivaldybės susitarimas taip pat yra galiojantys ir darantys įtaką konkurencijos sąlygoms atitinkamoje rinkoje, t. y. minėtais sprendimais ir susitarimais Bendrovė toliau yra privilegijuojama kitų ūkio subjektų atžvilgiu atitinkamoje rinkoje.

(115) Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, jog Konkurencijos taryba turėjo teisę atlikti tyrimą dėl Savivaldybės 2005 m. Sprendimo ir 2007 m. Sprendimo ir jų pagrindu pasirašytų susitarimų atitikties Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams, bei, nustačiusi pagrindą – konstatuoti šio straipsnio pažeidimą.

8. Išvados

(116) Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2005 m. gegužės 19 d. sprendimo Nr. T-93 1 ir 3 punkto nuostatos ir Savivaldybės tarybos 2007 m. gruodžio 7 d. sprendimo Nr. T-252 3 punkto nuostatos bei šių sprendimų pagrindu pasirašyti susitarimai sudarė skirtingas konkurencijos sąlygas atitinkamoje šilumos tinklų eksploatavimo tiekiant šilumą ir karštą vandenį Alytaus miesto savivaldybės rinkoje veikiantiems ir galintiems veikti ūkio subjektams, todėl prieštarauja Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams.

(117) Atsižvelgus į tai yra pagrindas Alytaus miesto savivaldybę įpareigoti panaikinti ar pakeisti taip, kad neprieštarautų Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams, 2005 m. gegužės 19 d. sprendimo Nr. T-93 1 ir 3 punktus ir Savivaldybės tarybos 2007 m. gruodžio 7 d. sprendimo Nr. T-252 3 punktą bei šių sprendimų pagrindu pasirašytus susitarimus.

Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 4 straipsniu ir 18 straipsnio 1 dalies 3 punktu,

Konkurencijos taryba n u t a r i a :

1. Pripažinti pažeidžiančiais Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus:

⁵³ Konkurencijos įstatymo 40 straipsnio 3 dalis (1999 m. kovo 23 d. Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo Nr. VIII-1099 redakcija).

1.1. Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2005 m. gegužės 19 d. sprendimo Nr. T-93 „Dėl Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo sutarties Nr. 01-08-02-013 ir Turto nuomos sutarties Nr. 01-08-02-014 papildymų ir pakeitimų“ 3 punktą ir jo pagrindu UAB „Alytaus šilumos tinklai“ ir UAB „Litesko“ sudarytą 2005 m. birželio 23 d. susitarimą Nr. P005-A dėl Turto nuomos sutarties Nr. 01-08-02-014, pasirašytos 2001 m. rugpjūčio 2 d., papildymo ir pakeitimo;

1.2. UAB „Litesko“ ir Alytaus miesto savivaldybės susitarimo dėl Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo sutarties Nr. 01-08-02-013, pasirašytos 2001 m. rugpjūčio 2 d., papildymo ir pakeitimo, patvirtinto Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2005 m. gegužės 19 d. sprendimu Nr. T-93 „Dėl Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo sutarties Nr. 01-08-02-013 ir Turto nuomos sutarties Nr. 01-08-02-014 papildymų ir pakeitimų“, 1 punktą, ir jo pagrindu Alytaus miesto savivaldybės ir UAB „Litesko“ sudaryto 2005 m. birželio 1 d. susitarimo Nr. P004-A/SR-552 dėl Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo sutarties Nr. 01-08-02-013, pasirašytos 2001 m. rugpjūčio 2 d., papildymo ir pakeitimo 1 punktą;

1.3. UAB „Litesko“ ir Alytaus miesto savivaldybės susitarimo dėl Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo sutarties Nr. 01-08-02-013, pasirašytos 2001 m. rugpjūčio 2 d., papildymo ir pakeitimo, patvirtinto Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2007 m. gruodžio 7 d. sprendimu Nr. T-252 „Dėl Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo sutarties Nr. 01-08-02-013 papildymo ir pakeitimo“, 3 punktą, ir jo pagrindu Alytaus miesto savivaldybės ir UAB „Litesko“ sudaryto 2007 m. gruodžio 12 d. susitarimo Nr. P007-A/SR-1589 dėl Alytaus miesto šilumos ūkio modernizavimo ir renovavimo sutarties Nr. 01-08-02-013, pasirašytos 2001 m. rugpjūčio 2 d., papildymo ir pakeitimo 3 punktą.

2. Įpareigoti Alytaus miesto savivaldybę ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo Konkurencijos tarybos nutarimo paskelbimo Konkurencijos tarybos interneto svetainėje www.kt.gov.lt 1 punkte nurodytus sprendimus ir susitarimus panaikinti arba pakeisti taip, kad neprieštarautų Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams.

3. Įpareigoti Alytaus miesto savivaldybę ne vėliau kaip per 14 dienų nuo 2 punkte nurodyto įpareigojimo įvykdymo apie tai informuoti Konkurencijos tarybą pateikiant patvirtinančius įrodymus.

Nutarimas per 20 dienų nuo jo paskelbimo Konkurencijos tarybos interneto svetainėje www.kt.gov.lt dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Skundo padavimas nesustabdo Konkurencijos tarybos nutarimo vykdymo.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas